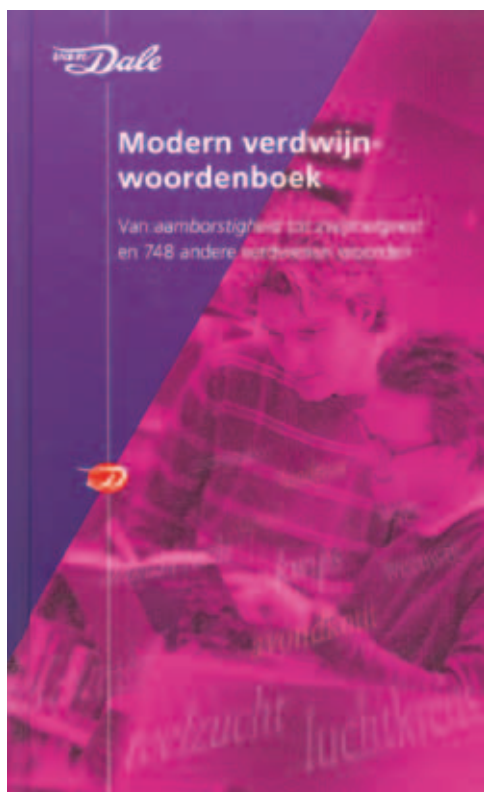

'InZicht' licht u in over nieuwe boeken, congressen en lezingen in taalkundig Nederland en België. Vermelding in deze rubriek betekent niet dat de redactie ze aanbeveelt. Voor een zo volledig mogelijk beeld hebben wij ook uw hulp nodig. Weet u iets waarvan u denkt dat het in deze rubriek thuishoort, meld het ons dan. Verschijningsdata en prijzen onder voorbehoud.

Leeswoordenboeken

Leeswoordenboeken zijn niet alleen naslagwerken maar ook snuffel- en bladerboeken. Ze behandelen allerlei onderdelen van ons idioom, zoals eufemismen of moderne spreekwoorden, en presenteren hun informatie niet in strakke definities maar in 'leesbare taal' – en vaak geven ze wat extra informatie, bijvoorbeeld over de herkomst en het gebruik. Van Dale brengt dergelijke uitgaven onder in de reeks 'Moderne leeswoordenboeken', en daarin zijn onlangs drie nieuwe delen verschenen.

Het eerste is het *Modern uitdrukkingenwoordenboek*. Uitdrukkingen kunnen zowel spreekwoorden als zegswijzen zijn, en in dit boek worden er achthonderd verklaard, zoals 'al te goed is buurmans gek', 'als warme broodjes over de toonbank gaan' en 'dat kan hij wel op zijn buik schrijven'.

Het tweede nieuwe leeswoordenboek is het *Modern nieuwewoordenboek*. Hierin staan 1250 Nederlandse woorden die de afgelopen tien jaar zijn ontstaan, zoals *facebooken*, *niksisme*, *fopduik*, *nieuwsfeed*, *spitsalarm*, *speeddaten*, *uitvaardichter*, *überpuber*, *veggie* en *zwemboerka*. Deze woorden komen voort uit maatschappelijke, mondiale en technologische ontwikkelingen en gebeurtenissen, en schetsen dus meteen een tijdsbeeld, ook doordat de woorden in het register op jaartal geordend zijn. Wat verder nog aan dat tijdsbeeld bijdraagt, zijn de korte artikeltjes die per jaar de belangrijkste ontwikkelingen en gebeurtenissen beschrijven die van invloed zijn geweest op onze woordenschat. Onder de opgenomen 1250 woorden zullen er niet veel zijn die het daadwerkelijk tot de grote Van Dale zullen schoppen, en het is zelfs opvallend hoeveel van die nieuwe woorden nu alweer volkomen vergeten zijn: *nemocratie*, *fotosjokken*, *fjordenmodel*, *lollipopparty*, *rommelgroen*, *schoolsheriff* en *verdwijnziekte* – wie gebruikt ze nog?

Een andere categorie vergeten woorden is die van de archaische, in onbruik geraakte woorden, zoals *bedsermoen*, *ritsig* en *tegensporrelig*. Die zijn het onderwerp van het derde leeswoordenboek, het *Modern verdwijnwoordenboek*. Het boek verklaart 750 verdwenen woorden en uitdrukkingen die soms eeuwenlang in het Nederlands gangbaar zijn geweest. Sommige zijn verdwenen toen de zaak die ermee werd aangeduid uit de samenleving verdween, zoals *diaconiehuis*, *eendenroer* en *flessenkeldertje*, maar bij veel andere is het raden naar de reden van hun verdwijnen. *Ijlebenen*, *ijlhoofdig*, *hekelteef*, *hersenwoede*, *genottelijk*, *heulsap*, *hoerenwaard*, *hoogborstig*, *kletsगत*, *poddebaard*, *rinkelrooier*, *roededragger*, *verzwijmd*, *watjekouw*, *weeldekwardier* en *zoetelen* – het zijn voor een groot deel woorden waarvan je zou kunnen vinden dat het jammer is dat ze verdwenen zijn.

- *Modern uitdrukkingenwoordenboek* kost € 22,95 (gebonden, 239 blz.). ISBN 978 90 6648 887 8
- *Modern nieuwewoordenboek* kost € 22,95 (gebonden, 237 blz.). ISBN 978 90 6648 874 8
- *Modern verdwijnwoordenboek* kost € 22,95 (gebonden, 224 blz.). ISBN 978 90 6648 896 0

FRANS VERTALEN

Vertalen moet je leren door het te doen, zo vinden de auteurs van *Vertalen uit het Frans*, en daarom geven ze in hun boek tientallen aan de praktijk ontleende oefenteksten met daarin veelvoorkomende vertaalproblemen. Bij iedere tekst wordt een modelvertaling gegeven, inclusief varianten en een toelichting. De tweede helft van het boek bestaat uit een vertaalgrammatica, waarin een groot aantal vertaalproblemen systematisch wordt besproken. Vanuit deze grammatica wordt telkens naar de teksten in het eerste deel verwezen, en omgekeerd. Het boek is bedoeld voor ietwat gevorderde studenten Frans; het is ook geschikt voor zelfstudie.

Vertalen uit het Frans. Tekst en uitleg van Stella Linne en Arie Molendijk is een uitgave van Coutinho en kost € 32,50 (ingenaaid, 286 blz.). ISBN 978 90 469 0205 9

ETYMOLOGIE VAN HET BRABANTS

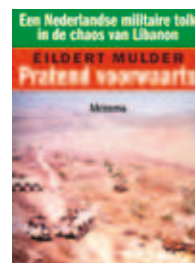
Nadat hij in de periode 2002-2007 in een aantal kloelke woordenboeken de etymologie van de Vlaamse en Zeeuwse woordenschat beschreven had, richtte dialectdeskundige en etymoloog

Frans Debrabandere zijn aandacht en werklust op het Brabants. Het resultaat is het *Brabants etymologisch woordenboek*, dat de betekenis, herkomst en ontwikkeling van zo'n negenduizend Brabantse woorden beschrijft, van *aags* en *aaiem* tot *zwulle* en *zwuzze*. Varianten en verwante woorden in andere dialecten en talen worden ook vermeld. Lezers van *Onze Taal* kunnen dit boek met korting kopen; zie de aanbieding in het novembernummer (blz. 324) of www.onzetaal.nl/boeken.

Brabants etymologisch woordenboek. De herkomst van de woordenschat van Antwerpen,

Brussel, Noord-Brabant en Vlaams-Brabant is een uitgave van het Davidsfonds en Uitgeverij Waanders en kost € 39,95 (gebonden, 629 blz.). ISBN 978 90 8526 106 3

OORLOGSTOLKEN

Arabist en Midden-Oostdeskundige Eildert Mulder diende begin jaren tachtig als kapitein-tolk bij het Nederlandse detachement van de Unifil-vredesmacht in Libanon.

In *Pratend voorwaarts* beschrijft hij hoe het was om als vrijwilliger – de tolken werden toen nog gerekruteerd aan de universiteit – te tolken "in het chaotische geheel van Libanezen, Palestijnen, Israëliërs, burgermilities, dorpen en families die elkaar op de meest onverwachte momenten naar het leven stonden". En dat betekende veel meer dan alleen vertalen. De tolken waren als het ware de ogen en

oren van het Nederlandse bataljon, en speelden een belangrijke rol bij het bemiddelen in allerlei conflicten.

Pratend voorwaarts. Een Nederlandse militaire tolk in de chaos van Libanon is een uitgave van Meinema en kost € 21,50 (gelijmd, 265 blz.). ISBN 978 90 211 42524

■ TAALKALENDERS

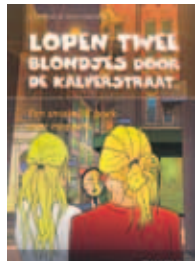
Scheurkalenders over taal zijn blijkbaar erg gewild, want dit jaar is er een recordaantal te koop. Behalve de *Onze Taal Taalkalender* en de *Kindertaalkalender* (zie 'InZicht' in het oktobernummer), zijn er bijvoorbeeld de taalleerkalenders van Intertaal, waarmee je dag voor dag een taal kunt leren. Ze behandelen de eerste beginselen van de grammatica, de uitspraakregels en de woordenschat. Er waren al kalenders voor het Spaans, Frans, Italiaans en Portugees, en de reeks is nu uitgebreid met een taalkalender Engels.

Ook woordenboekmaker Van Dale heeft zich op de taalkalenders gestort, met meteen een heel assortiment. Zo zijn er kalenders voor het Frans en Engels, met iedere dag een taaltip of een weetje over de taal en cultuur. Voorts is er een *Scheurkalender sprekend Nederlands*, met iedere dag de verklaring van een spreekwoord, uitdrukking, eufemisme of uitroep, en de *Junior spreekwoordenscheurkalender*, waarop iedere dag een spreekwoord of uitdrukking voor de jeugd wordt uitgelegd.

Vervolgens is er de inmiddels bijna traditionele *Amsterdamse spreukenkalender* van Jan Luitzen, een scheurkalender met Amsterdamse uitdrukkingen, gezegden, wijsheden en spreuken, aangevuld met herinneringen en anekdotes van Amsterdammers. En als laatste is er de *De Fiets scheurkalender*, die één dag per week over taal gaat. Wielerjargonkenner Henk Tettersoo behandelt daarin een paar oude en veel nieuwe wielertermen.

- *Day by day taalkalender. Improve your English* kost € 17,50. ISBN 978 94 6030 221 3
- *Taalscheurkalender Frans. Français pour tous les jours* kost € 14,95. ISBN 979 90 6648 398 9
- *Taalscheurkalender Engels. Better English every day* kost € 14,95. ISBN 978 90 6648 399 6
- *Scheurkalender sprekend Nederlands. Iedere dag een taalpareltje* kost € 14,95. ISBN 978 90 6648 397 2
- *Junior spreekwoordenscheurkalender. Pluk de dag* kost € 14,95. ISBN 978 90 6648 010 0
- *Amsterdamse spreukenkalender*. Uitgeverij Van de Berg, € 11,95. ISBN 978 90 666
- *De Fiets scheurkalender*. Tirion, € 14,95. ISBN 978 90 4391 349 2

■ HUMOR

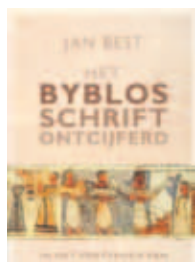

Grappen moet je niet uitleggen, maar desondanks zijn er onlangs twee boeken verschenen over wat humor is en hoe het werkt. Het eerste is *Lopen twee blondjes door de Kalverstraat ...* van taalprogrammamaker Arie Bras en taalpublicist Wim Daniëls. In dit boekje veel moppen, verdeeld over onderwerpen als moppengenes, de geschiedenis van de mop, moppen in andere landen, de werking van de mop, de noodzakelijke ingrediënten en de kunst van het moppentappen.

Het andere boekje is *Humor? Doe het zelf!* van wetenschapper-cabaretier Rob Urgert met medewerking van Bastiaan Geleijnse, een van de drie mensen achter *Fokke & Sukke*. In dit boek gaat het na een inleiding over de bouwstenen van humor vooral over alle soorten humor (leedvermaak, zelfspot, zwarte humor, taalhumor, overdrijving, etc.) en hoe die werken – het boek is dus, anders dan de titel doet vermoeden, geen cursus 'grappig doen'. Het boek is opgeleukt met cartoons van Fokke & Sukke.

- *Lopen twee blondjes door de Kalverstraat ...* is een uitgave van Prisma en kost € 12,50 (gelijmd, 181 blz.). ISBN 978 90 491 0615 7
- *Humor? Doe het zelf!* is een uitgave van Prometheus en kost € 15,- (gelijmd, 182 blz.). ISBN 978 90 446 0960 8

■ LINEAIR A

Het Lineair A is een schrift dat vanaf 2000 v.Chr. op Kreta gebruikt werd. Het is officieel nog niet ontcijferd. Bij de meeste pogingen tot ontcijfering werd ervan uitgegaan dat de taal van het Lineair A verwant is aan het Grieks, maar prehistoricus Jan Best bedacht iets anders. Hij kwam tot de conclusie dat de taal een vroeg-Fenicisch dialect moest zijn, en slaagde er zo in het schrift te ontleden. Algemeen erkend is zijn theorie nog niet. In *Het Byblosschrift ontcijferd* beschrijft hij zijn onderzoek en hoe hij het geheim van het schrift wist te kraken. Meer informatie is te vinden op www.jangpbest.nl.

Het Byblosschrift ontcijferd is een uitgave van Bert Bakker en kost € 19,95 (gelijmd, 160 blz.). ISBN 978 90 351 3600 7

■ VLAAMSE GEMEENTENAMEN

Veel Vlaamse plaatsnamen zijn stille getuigen van het verleden. Ze zeggen iets over het landschap ter plaatse, en weerspiegelen ook vaak de talen die er lang geleden ge-

sproken werden (Keltisch, Latijn). Zo betekent de naam Antwerpen iets als 'land dat door mensenhand tegen iets of iemand is opgeworpen' (en heeft dus niets te maken met het in de Schelde gooien van afgehakte handen, zoals de legende wil). In *De Vlaamse gemeentenamen* worden de oorsprong, de betekenis en de historie van alle Vlaamse plaatsnamen – van Aai-gem en Aalbeke tot Zwijnaarde en Zwijndrecht – verklaard, van de oudste vormen (inclusief dateringen) tot aan de hedendaagse. Lezers van *Onze Taal* kunnen dit boek met korting kopen; zie de aanbieding in het novembernummer (blz. 324) of www.onzetaal.nl/boeken.

De Vlaamse gemeentenamen. Verklarend woordenboek van Frans Debrabandere e.a. is een uitgave van het Davidsfonds en kost € 29,95 (gebonden, 331 blz.). ISBN 978 90 5826 751 1

■ ONDERWIJSTERMEN

Taal in het onderwijs is een op Vlaanderen gericht woordenboek van onderwijswoorden: woorden die in het onderwijs gebruikt worden, in de lespraktijk of in de onderwijsorganisatie, zoals *sjezen*, *slagen*, *snelbinder*, *snuffelstage*, *specialisatie*, *spoorstudent* en *spreekuur*. Het boek verklaart niet alleen de betekenis van de woorden, maar geeft ook adviezen over hoe en wanneer je een woord gebruikt, of juist niet gebruikt. Het bevat enkel woorden "die in Vlaanderen niet of weinig bekend zijn, en die (...) soms fout gebruikt worden of verward worden". Ook termen die niet tot de standaardtaal behoren, zoals *bissen* en *buizen*, zijn als trefwoord opgenomen.

Taal in het onderwijs. Van academicus tot zittenblijver van Peter Debrabandere is een uitgave van Acco en kost € 24,50 (gelijmd, 148 blz.). ISBN 978 90 334 8038 6

■ FRANS VOOR PEUTERS EN KLEUTERS

In de reeks voorleeswoordenboeken van Van Dale is nu ook een Franse versie verschenen. *Mon premier Van Dale français* volgt het bekende stramien van een plaatje en een praatje – alleen zijn in dit geval de praatjes versjes à la "Dans mon maillot de bain à la piscine / j'ai vraiment bonne mine", die voorgelezen kunnen worden. De vertaling staat eronder. Het boek

behandelt zo'n duizend woorden, die ook zijn opgenomen in het register. De illustraties zijn van Paula Gerritsen.

Mon premier Van Dale français van Maarten Stroes kost € 23,50 (gebonden, 142 blz.).

ISBN 978 90 6648 647 8

EN VERDER

■ *Taal@hogeronderwijs. Praktische richtlijnen en oefeningen* van Lieve De Wachter e.a. Taalhulp voor (aankomende) studenten die hen voorbereidt op onder meer het lezen en schrijven van academische teksten, en het gericht volgen van hoorcolleges. Acco, € 18,50 (ingenaaid, 209 blz.).

ISBN 978 90 334 7916 8

■ *Academische taalvaardigheden 1. Een oefenboek* van Leen De Bolle. Een "taalbad academisch Nederlands" dat de (aankomende) student voorbereidt op academisch lezen en schrijven. Vubpress, € 20,- (ingenaaid, 224 blz.).

ISBN 978 90 5487 727 1

■ *Toets gesproken Nederlands* van Ad Appel en Sander Bons. Lesmethode ter voorbereiding op de Toets gesproken Nederlands (onderdeel van het inburgeringsexamen), bestaande uit een boek en een ondersteunende website met geluidsbestanden, vertalingen in zeven talen en oefenmateriaal. Uitgeverij Appel, € 44,- (ingenaaid, 332 blz.). ISBN 978 90 815488 1 6

■ *Woordenschatontwikkeling in het basisonderwijs* van Helge Bonset en Mariëtte Hoogeveen. Inventarisatie van Nederlands en Vlaams onderzoek dat de laatste veertig jaar gedaan is naar woordenschatontwikkeling bij basisscholieren (inclusief allochtone leerlingen). SLO, 88 blz. Een pdf van deze publicatie is gratis te downloaden op www.slo.nl.

■ *Amuzementen. Muzische momenten met taal* van Joris Denoo. Lesideeën voor leerkrachten om leerlingen op een creatieve en vrolijke manier met allerlei taalonderwerpen aan de slag te laten gaan. Acco, € 18,50 (ingenaaid, 85 blz.). ISBN 978 90 3348 059 1

■ *Nederlands in gang* van Berna de Boer e.a. Leren lezen, luisteren, spreken en schrijven voor hoogopgeleide anderstalige beginners, aan de hand van alledaagse situaties. Met luister-cd's en website-ondersteuning. Coutinho, € 39,50 (ingenaaid, 287 blz.). ISBN 978 90 469 0225 7

■ *Stotteren. Van theorie naar therapie* van Mies Bezemer e.a. Tweede, herziene druk van dit handboek van vier ervaren stottertherapeuten over wat stotteren is en wat de behandelmethoden zijn. Het boek is in de eerste plaats bedoeld voor stottertherapeuten in opleiding, maar het biedt ook "verdieping en ondersteuning" voor ervaren collega's. Uitgeverij Coutinho, € 39,50 (ingenaaid, 356 blz.).

ISBN 978 90 469 0020 8

